

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ "УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ХІМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ"
Кафедра соціології праці та управління

ПЛАНИ
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З КУРСУ "ПОЛІТОЛОГІЯ"

для студентів усіх спеціальностей
денної та заочної форми навчання
(кредитно-модульна система)

Затверджено на засіданні кафедри
соціології праці та управління.
Протокол № 7 від 21 травня 2009 р.

Дніпропетровськ 2009

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Навчальна дисципліна “Політологія” є нормативною за навчальними планами підготовки бакалаврів і викладається на всіх факультетах університету.

Ціллю викладання політології є ознайомлення студента з відомостями про політику, що дозволять орієнтуватися в ній та за умов ствердження представницької моделі демократії, робити свідомий вибір, бути відповідальним громадянином своєї держави.

Викладання даного курсу передбачає оволодіння необхідним мінімумом знань з політичної теорії та практики, надбання навичок до раціонального, критичного осмислення політичних подій та явищ. При цьому головну увагу приділено виявленню та аналізу сутності, закономірностей, тенденцій, рушійних сил та суперечностей функціонування й розвитку політичних процесів, інститутів.

Після завершення курсу “Політологія” студент повинен:

- знати об’єкт, предмет і функції політології;
- оперувати її понятійно-категоріальним апаратом;
- мати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, про суб’єкт і об’єкт політики;
- орієнтуватися у сутності та ознаках різних політичних ідей, систем і режимів;
- знати особливості державного правління та територіально-політичного устрою;
- мати уявлення про процеси міжнародного політичного життя, його особливості, місце, роль і статус України в сучасному політичному світі;
- орієнтуватися у можливостях застосування політичних знань у своїй громадській діяльності.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Теми		Кількість годин			
		всього	лекції	семінари	самостійна робота
1. Політологія як наука і навчальна дисципліна	Модуль 1	4	2	2	
2. Влада як суспільно-політичне явище		4	2	2	
3. Політична діяльність					СР
4. Політична свідомість та політична культура		4	2	2	
5. Ідеологія та політика		4	2	2	
6. Політична система та політичний режим	Модуль 2	4	2	2	
7. Держава як політичний інститут		4	2	2	
8. Політичні партії та виборчі системи		4	2	2	
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика держави					СР
10. Політичні зміни і політичний розвиток		4	2	2	
Разом		32	16	16	

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

ТЕМА 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна.

План

1. Предмет і функції політології. Структура політологічного знання.
2. Основні етапи розвитку світової та вітчизняної політології.
3. Політологія в системі соціально-гуманітарних дисциплін.

Теми рефератів та доповідей

1. Поняття «політика» та його трактовки в світовій політичній думці.
2. М. Драгоманов – основоположник політичної науки в Україні.
3. Становлення та розвиток політології в Україні.

ТЕМА 2. Політична влада і її соціальне призначення

План

1. Сутність і основні концепції влади. Структура влади. Носії політичної влади. Політична еліта.
2. Принцип поділу влади. Система стримок та противаг.
3. Поняття легальності, легітимності та ефективності політичної влади.

Теми рефератів та доповідей

1. Походження влади: економічні та соціально-політичні чинники.
2. Політична еліта в Україні: історія і сучасність.
3. Сутність і типологія політичного лідерства.
4. Легітимність політичної влади в сучасній Україні, проблеми забезпечення її легітимації.

ТЕМА 3. Політична діяльність (СР)

Теми рефератів та доповідей

1. Міжнародні документи про політичні права людини і громадянина.
2. Політична соціалізація: сутність, рівні, форми.
3. Політична активність громадян України: конституційні права та їх реалізація.
4. Політична соціалізація української молоді: форми та ефективність.
5. Класичні теорії політичних еліт (Р. Міхельс, М. Острогорський, Г. Моска, В. Парето).
6. Політичний портрет сучасного українського лідера (за вибором студента).
7. Особливості формування політичної еліти України.
8. Механізми рекрутування еліти в умовах сучасної України.

ТЕМА 4. Політична свідомість та політична культура

План

1. Політична свідомість: поняття, структура. Політична свідомість українського суспільства.
2. Поняття, структура, функції політичної культури. Типологія політичної культури.
3. Формування і розвиток політичної культури в сучасній Україні.

Теми рефератів та доповідей

1. Психологія натовпу та раціональна політична поведінка.
2. Маніпулювання політичною свідомістю: сутність, функції, механізми, форми.
3. Політична субкультура молоді.
4. Подолання тоталітарних тенденцій в розвитку політичної культури України.

ТЕМА 5. Політичні ідеології сучасності

План

1. Політична ідеологія: поняття, функції, типологія, форми прояву.
2. Лібералізм: сутність, виникнення, етапи розвитку, неолібералізм. Лібералізм в Україні.
3. Консерватизм: сутність, виникнення, етапи розвитку, неоконсерватизм. Консерватизм в Україні.
4. Соціалістична доктрина: основні ознаки, етапи трансформації, види: утопічний соціалізм, марксизм, ленінізм, соціал-демократія.
5. Націоналізм: сутність, виникнення, етапи розвитку, основні риси, типологія політичної доктрини: расизм, фашизм, великодержавний шовінізм, націонал-демократія.

Теми рефератів та доповідей

1. Філософія та ідеологія ненасильства (М.Ганді).
2. Анархізм як ідеологічна течія: історія та сучасний стан.
3. Націонал-демократія в Україні: історія і сучасність.
4. Еволюція українського націоналізму (М.Міхновський, В.Липинський, Д.Донцов, Гельсінська спілка, УНА-УНСО, «Братство» Д.Корчинського).
5. Необхідність та можливість існування державної ідеології.
6. Система цінностей ліберальної моделі суспільства.
7. Е.Берк і розвиток неоконсерватизму в сучасному світі.
8. Вплив ідеологічних доктрин на розвиток політичного процесу в сучасній Україні.

ТЕМА 6. Політична система суспільства як механізм влади. Політичний режим - засоби здійснення політичної влади

План

1. Поняття, структура і функції політичної системи.
2. Типологія політичної системи. Політична система України.
3. Сутність і типологія політичного режиму (демократичний, авторитарний, тоталітарний).
4. Основні принципи демократичних виборів.
5. Виборчі системи: поняття, різновиди (мажоритарна, пропорційна, змішана).

Теми рефератів та доповідей

1. Шляхи та способи зміни політичної системи (реформування, революція, контрреволюція, державний переворот).
2. Перехід від авторитарної, тоталітарної до демократичної політичної системи: рушійні сили, етапи, умови та чинники успіху (на прикладі України 1991 – 2006 рр.).

3. Характеристика принципів демократії (народний суверенітет, рівноправність громадян, підпорядкованість меншості більшості, виборність органів державної влади, верховенство права, поділ державної влади, політичний плюралізм).
4. Виборча система України.

ТЕМА 7. Політичні інститути. Держава головний інститут політичної системи

План

1. Сутність, ознаки та теорії походження держави.
2. Функції держави.
3. Форми правління та територіально-політичного устрою держави. Особливості територіально-політичного устрою та форми правління України.
4. Поняття правової, соціальної держави. Сутність громадянського суспільства.

Теми рефератів та доповідей

1. Історія вітчизняної державності: основні етапи державотворення.
2. Український федералізм: історія та сучасність.
3. Порівняльна характеристика територіально-політичного устрою США та Російської Федерації.
4. Особливості політичної реформи в сучасній Україні.
5. Міжнародні документи про права людини і практика їх реалізації в Україні.

ТЕМА 8. Політичні партії. Виборчі системи

План

1. Поняття, походження і функції політичних партій.
2. Типологія політичних партій. Політичні партії України.
3. Партійна система: поняття, види.
4. Партійна система сучасної України: становлення, особливості.

Теми рефератів та доповідей

1. Історичний досвід розвитку багатопартійності дореволюційної України.
2. Характеристика сучасної української політичної партії: історія виникнення, програма, особливості виборчої стратегії (за вибором студента: КПУ, НПУ, «Батьківщина», Трудова Україна, Партія регіонів, Партія зелених України, «Наша Україна» та ін.).
3. Сучасна соціал-демократія України та досвід Європи .

ТЕМА 9. Міжнародні відносини та зовнішня політика держави (СР)

Теми рефератів та доповідей

1. Україна у світовому співтоваристві
2. Україна і НАТО: історія відносин і перспективи співробітництва
3. Україна у контексті процесів євроінтеграції
4. Україна і Росія: цивілізаційні, геополітичні та геокультурні відносини
5. Концепція ноосфери і глобальні проблеми сучасності
6. Основні міжнародні політичні організації (**обов'язково**)

ТЕМА 10. Політичні зміни у сучасному світі

План

1. Політичні зміни й політичний розвиток.
2. Соціальна і політична модернізація.
3. Політична і соціальна трансформація в Україні.

Теми рефератів та доповідей

1. Національна ідея: витоки, історія, сучасність.
2. Проблема національної ідеї в Україні.
3. Національна ідея як фактор політичного розвитку в сучасному світі. Становлення української нації.

ЛІТЕРАТУРА, РЕКОМЕНДОВАНА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

1. **Брегед А.Ю.** Основи політології. – К.: КНЕУ, 2000. – 311 с.
2. **Гаджиев К.С.** Политология. – М.: Academia, 2001. – 488 с.
3. **Гелей С.Д., Рутар С.М.** Політологія. – Л.: Світ, 2001. – 384 с.
4. **Матвеев Г.Ф.** Теоретическая и практическая политология. – М.: Рос. полит. энциклоп., 1993. – 239 с.
5. **Матвеев С.А., Буланенко Л.С., Михеев С.А.** Политология. – Х.: Одиссей, 2001. – 336 с.
6. **Панарин А.С.** Политология. – М.: Проспект, 2001. – 324 с.
7. **Піча В.М., Хома Н.М.** Політологія. – К.: Каравела, 2001. – 344 с.
8. **Политология** / Под ред. **М.А. Василика.** – М.: Гардарики, 1999. – 340 с.
9. **Политология** / Под ред. **Н.И. Сазонова.** – Х.: Фолио, 2001. – 831 с.
10. **Політологічний** енциклопедичний словник: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. – К.: Генеза, 1997. – 400 с.
11. **Політологія** / За ред. **А. Колодій.** – К.: Ельга, 2000. – 584 с.
12. **Політологія** / За ред. **В.Г. Кременя, М.І. Горлача.** – К.; Х.: Єдинорог, 2002. – 640 с.
13. **Політологія** / За ред. **І.С. Дзюбка, К.М. Левківського.** – К.: Вища шк., 2001. – 415 с.
14. Особливості проведення виборів / За ред. **О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка.** – К.: ВЦ Академія, 2003. – 528 с.
15. **Політологія** Підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. – / М. І. Панов, Л.М. Герасіна та ін. – 2-ге видання, перероб. і доп. – К.: Концерн „Видавничий Дім „Ін Юре”, 2005. – 520 с.
16. **Пугачев В.П.** Политология. – М.: Филол. о-во «СЛОВО»: ООО «Изд-во «ЭКМО», 2003. – 576 с.
17. **Радугин А.М.** Политология. – М.: Центр, 2001. – 336с.
18. **Ткач О.І.** Політологія / Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 264 с.
19. **Юрий М.Ф.** Основи політології: навч. посібник. – К.: Кондор, 2005. – 340 с.

ОБ'ЄМ ВИМОГ З КУРСУ «ПОЛІТОЛОГІЯ»

1. Предмет і функції політології. Структура політологічного знання.
2. Основні етапи розвитку світової політичної думки.
3. Основні етапи розвитку вітчизняної політичної думки.
4. М. Драгоманов – основоположник політичної науки в Україні.
5. Політологія в системі соціально-гуманітарних дисциплін.
6. Сутність і основні концепції влади.
7. Структура влади.
8. Політична еліта, як найбільш високий рівень суб'єкта влади. Політична еліта в Україні.
9. Виборчі системи: поняття, різновиди (мажоритарна, пропорційна, змішана).
10. Сутність та типологія політичного лідерства.
11. Сутність, ознаки та теорії походження держави.
12. Принцип поділу влади. Система стримок та противаг.
13. Функції держави
14. Поняття легальності, легітимності та ефективності політичної влади.
15. Форми правління.
16. Політична свідомість: поняття, структура.
17. Особливості територіально-політичного устрою та форми правління України.
18. Політична свідомість українського народу.
19. Форми територіального-політичного устрою держави.
20. Поняття, структура, функції політичної культури.
21. Поняття правової, соціальної держави.
22. Типологія політичної культури.
23. Поняття, походження і функції політичних партій.
24. Формування і розвиток політичної культури в сучасній Україні.
25. Типологія політичних партій.
26. Політична участь: поняття, форми.
27. Політичні партії України.
28. Політична ідеологія: поняття, функції, форми прояву.
29. Сутність громадянського суспільства.
30. Лібералізм: сутність, виникнення, етапи розвитку (неолібералізм).
31. Партійна система: поняття, види.
32. Ліберальна ідеологія в Україні.
33. Політичні зміни й політичний розвиток. Соціальна і політична модернізація.
34. Партійна система сучасної України.
35. Консерватизм: сутність, виникнення, етапи розвитку (неоконсерватизм).
36. Консервативна ідеологія в Україні.
37. Міжнародні відносини: сутність, суб'єкти, сучасні принципи.
38. Становлення соціалістичної ідеології в домарксистській період.
39. Національна ідея як фактор політичного розвитку в сучасному світі.
40. Ідейно-політична концепція класичного марксизму. Ленінізм.
41. Українська політична нація: сутність, особливості формування.
42. Соціал-демократична ідеологія: сутність, етапи становлення та сучасний стан.
43. Політична і соціальна трансформація в Україні.

44. Сутність, основні риси націоналістичних політичних доктрин: расизм, фашизм, великодержавний шовінізм, націонал-демократія.
45. Зовнішня політика держави як відображення її національних інтересів: сутність, види.
46. Націоналізм: сутність, етапи розвитку.
47. Основні міжнародні політичні організації.
48. Поняття, структура і функції політичної системи.
49. Націоналістична ідеологія в Україні.
50. Типологія політичної системи
51. Політична система України.
52. Сутність і типологія політичного режиму
53. Демократичний політичний режим.
54. Авторитарний політичний режим.
55. Тоталітарний політичний режим.
56. Основні принципи демократичних виборів.